

Tình cảm của Bác Hồ dành cho gia đình

Quả tim Hồ Chí Minh - Quả tim vĩ đại, suốt đời làm thắm lại dòng máu mạch nguồn dân tộc, cho dân tộc hồi sinh và trường tồn. Đó là Quả tim của *Bác Đại trí, Đại nhân, Đại dũng*¹; của Người hết lòng yêu thương, tin tưởng, kính trọng Nhân dân. Đó còn là Quả tim của một Con Người luôn yêu quý, lo lắng, chăm sóc Gia đình. Dù khi được gần gũi hay lúc bôn ba cứu nước, giải phóng dân tộc, dù bận trăm công nghìn việc hay phải đương đầu với muôn trùng thử thách hiểm nguy Trái tim Bác Hồ luôn khắc sâu hình ảnh quê hương và những người ruột thịt của mình.

Chuyện ở Huế, năm đầu thế kỷ 20, Cha theo lệnh Triều đình đi chấm thi tận Thanh Hoá, Anh Nguyễn Tất Đạt hầu theo Cha, trong căn nhà ở Thành nội chỉ có 3 mẹ con của Bác. Lúc ấy em Nguyễn Sinh Xin mới chào đời. Không may Bà Hoàng Thị Loan ốm nặng. Xa quê, không người thân thuộc, một mình cậu bé Nguyễn Sinh Cung (tên của Bác thuở nhỏ), 10 tuổi đầu phải lo việc chăm sóc Mẹ, nuôi em. Hàng ngày, Người đi xin những bà mẹ có con nhỏ cho em mình bú sữa nhờ. Một ngày giáp Tết Nguyên Đán năm 1901, Mẹ của Bác không qua khỏi bệnh đã từ trần. Người trông nhờ làng xóm lo tang ma cho Mẹ, vừa chăm sóc vừa tìm người chữa bệnh tiêu chảy cho em thơ. Sợ phiền đến bà con hàng xóm trong những ngày Tết, Sinh Cung từ chối khéo mọi đề nghị tốt bụng của họ. Trong khi khắp kinh thành Huế nhà nhà hân hoan, trang hoàng sắm sửa đón Tết thì Người vẫn ôm em Sinh Xin của mình ở trong căn nhà quạnh vắng, bên bài vị của Mẹ nghi ngút khói hương. Có lúc tiếng khóc của em Sinh Xin hòa trong tiếng ru nghẹn ngào của anh Sinh Cung

“À ơi...! Em ... ngủ ... cho... ngoan...

Mẹ ... ta ... đã ... xuống ... xuôi... vàng... à ... ơi ...,

Ngủ ... rồi ... em ... dậy ... em ... chơi ...

*Anh ... ru ... em ... ngủ ... những ... lời ... mẹ ... ru...”*²

Có lẽ tiếng khóc của người em tội nghiệp luôn đọng lại trong tâm trí của Bác Hồ, nên hồi ở Việt Bắc, đang đánh máy chữ, nghe tiếng trẻ con gào khóc, Bác đã ngừng tay và gọi đồng chí bảo vệ: “Chú sang xem vì sao cháu bé khóc? Thuở bé Bác cũng có đứa em thường khóc thất thanh như thế”³. Năm mươi năm rồi, việc nước nặng hai vai mà Bác vẫn thương nhớ em thơ da diết!

Với chị Thanh, anh Khiêm của mình, Bác cũng dành tình thương yêu trọn vẹn. Trong câu chuyện Quê hương nghĩa nặng tình sâu kể rằng:⁴

Đầu năm 1946, bà Nguyễn Thị Thanh – Chị của Bác ra Thủ đô thăm Người, tuy việc nước muôn vàn khó khăn bề bộn, Người vẫn dành hơn nửa giờ để tiếp Chị. Bác ôm Chị mình như không muốn rời xa. Lúc chia tay, mắt Bác ngấn lệ. Bác Hồ còn mời Bác Thanh ở

¹ Lời của nhà văn hóa lớn Quách Mạc Nhược, Trung quốc.

² Theo Sơn Tùng, Bông Sen Vàng, NXB Thông Tấn, 2007 (tái bản).

³ Trang 17 – Bác Hồ thời niên thiếu – Ban nghiên cứu Lịch sử Đảng tỉnh uỷ Nghệ Tĩnh – NXB Sự Thật, 1989.

⁴ Trang 31, 32 – Người Việt Nam đẹp nhất – NXB Giáo dục, 1987.

lại Hà Nội vài ngày. Hàng ngày Người không quên hỏi thăm sức khỏe chị mình. Hôm chia tay Bác gửi tặng Bác Thanh mấy thước vải the và lĩnh làm kỷ niệm.

Ít lâu sau, khi nhận mẫu giấy từ người bảo vệ công ghi vền vện “Đạt thăm Thành”, Người đã vui mừng khôn xiết, vì nhận ra ngay đó là nét chữ của anh mình. Sau 40 năm xa cách, hai anh em mới có dịp tay bắt mặt mừng, hàn huyên tâm sự tình nhà, tình nước. Năm 1950, đang ở chiến khu, nghe tin anh Nguyễn Tất Đạt từ trần, Bác gửi điện về quê: “Nghe tin anh cả mất, lòng tôi rất buồn rầu. Về việc nước nặng nhiều, đường xá xa cách, lúc anh đau yếu tôi không thể trông nom; lúc anh tạ thế tôi không thể lo liệu. Than ôi! Tôi chịu tội bất đễ trước linh hồn anh và xin bà con nguyên lượng cho một người con đã hy sinh tình nhà vì phải lo việc nước”⁵.

Với Mẹ Cha, Bác Hồ luôn một lòng hiếu kính. Rất nhiều sách báo đã kể lại những câu chuyện cảm động, thể hiện tình cảm của Bác Hồ đối với Đấng sinh thành⁶. Thời niên thiếu, sống trong gia đình, Bác luôn là Người con biết nghe lời, quan tâm chăm sóc song thân. Mười tuổi, Người đã biết “nấu cháo, sắc thuốc, chăm sóc bệnh tình của Mẹ” trong thời gian dài ở Huế, khi Cha và Anh vắng nhà. Dù rất vất vả nhưng Người luôn làm Mẹ vui lòng. Khi Mẹ qua đời Người đau đớn xót xa, vừa chăm nuôi em vừa lo hương khói cho Mẹ. Khi cùng Anh theo Cha về lại quê hương Nam Đàn, Người giúp Bà Ngoại “nhiều việc trong nhà ngoài vườn”. Đây cũng là sự thể hiện lòng tưởng nhớ, biết ơn thật ý nghĩa đối với Mẹ của Người⁷. Khi đã là Chủ tịch nước, có lần thấy học sinh tan trường vui tươi, Bác nói: “Các cháu gái ngày nay được học hành sung sướng thật. Các chú có biết không, Mẹ của bác là con của một thầy giáo nông thôn, thế mà không được đến trường đi học đâu”.⁸ Và ai đã đến thăm nhà sàn của Bác chắc hẳn không quên giàn hoa hình khung cửi bên sân nhà. Đó là sự thể hiện Người luôn nhớ về Mẹ một cách tinh tế lắng sâu. Bởi Bà Hoàng Thị Loan lúc sinh thời vẫn ngày đêm dệt cửi để nuôi chồng ăn học, chăm lo con cái.

Bác Hồ làm việc bên giàn hoa hình khung cửi.

⁵ Hồ Chí Minh toàn tập, Tập 6, - NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2011, trang 463.

⁶ Bác Hồ thời niên thiếu – Ban nghiên cứu Lịch sử Đảng tỉnh uỷ Nghệ Tĩnh – NXB Sự Thật, 1989.

⁷ Theo Sơn Tùng, Búp Sen Xanh, NXB Kim Đồng 2015 (tái bản) và Bông Sen Vàng, NXB Thông Tấn, 2017 (tái bản).

⁸ Chuyện Nghĩ về Người Mẹ - trang 10, 11 – Người Việt Nam đẹp nhất – NXB Giáo dục, 1987.

Với lời dạy, ước nguyện của Cha khi đặt tên các con: Thanh, Khiêm, Cung; Tất Đạt, Tất Thành Người đã ghi lòng tạc dạ và suốt đời làm theo xuất sắc: Thanh - sự trong sạch trong lối sống và tâm hồn; Khiêm - nhún nhường, khiêm tốn trước mọi người; Cung - kính cẩn, quý trọng nhân dân; Tất Thành tức “đa gian truân, hữu tất thành” – qua nhiều nổi vất vả gian lao, cuối cùng sẽ thành công: Người đã giành độc lập cho Dân tộc, đem hạnh phúc ấm no cho nhân dân. Trong thời gian tìm đường cứu nước và hoạt động cách mạng ở hải ngoại, dù điều kiện thông tin rất khó khăn, Người vẫn tìm cách và giữ mối liên lạc thường xuyên với Cha. Năm 1912, từ nước Mỹ Người gửi thư cho Khâm sứ Trung kỳ nhờ tìm địa chỉ của Cụ Nguyễn Sinh Huy⁹. Năm 1914, từ nước Anh, Người gửi thư cho Cụ Phan Chu Trinh đang ở Pháp để nhờ chuyển lời thăm hỏi những người thân trong gia đình và thông báo vắn tắt tình hình sinh hoạt, học tập của mình để mong Cha được rõ¹⁰. Năm 1915, Người viết thư cho Toàn quyền Đông Dương, qua lãnh sự Anh tại Sài Gòn nhờ tìm địa chỉ của Cha mình¹¹.

Tuy kể từ tháng 6/1911 về sau, Bác Hồ của chúng ta không thể gặp lại được Cha, nhưng hình ảnh Người Cha kính yêu luôn ghi khắc trong trái tim của Bác. Năm 1954, trước khi chuyển quân tập kết theo Hiệp Định Giơ-ne-vơ, một đơn vị bộ đội đã sửa sang và xây ngôi mộ Cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Huy ở Cao Lãnh, Đồng Tháp. Bức ảnh ngôi mộ sau khi đã xây cất được anh em gửi ra biểu Bác. Bác rất cảm động khi nhận được tấm ảnh. Bức ảnh được Người đặt nơi cao nhất, trang trọng nhất¹². Vậy là, dù khi đã làm Chủ tịch nước, Người vẫn giữ trọn lòng thương nhớ tôn kính Người Cha tài trí và giàu lòng yêu nước, Người Mẹ trung hậu tảo tần của mình.

Tình yêu thương quê hương, gia đình trong Bác luôn cháy bỏng cho đến giây phút cuối, trước lúc đi xa. "Bác ôm nặng. Nằm trên giường bệnh Bác bảo "Mình quê ở Nghệ Tĩnh, Mẹ mất ở Huế, Bố mất ở Cao Lãnh..., lúc này mình muốn nghe một câu hò Huế..."¹³. Phải chăng khi nghe người nữ chiến sĩ hát ru Bác ngủ bằng những lời thiết tha da diết: "Người ơi! ... người ở đừng về! ..." là lúc Bác nhớ quê hương Nghệ An tươi đẹp, ngàn năm văn vật, nhớ khôn nguôi Người Cha thương nước thương dân, biết dạy con nên người, mà mình chưa kịp một lần về quỳ bên mộ để chịu tang, nhớ da diết Người Mẹ hiền thực, xinh đẹp, tảo tần, suốt đời vì chồng vì con, đã gửi lại cuộc đời bên dòng Sông Hương thơ mộng. Chắc Bác cũng nhớ lắm Chị Thanh, Anh Khiêm của mình mà Bác đã tự nhận mình là người em "bất đắc". Và có lẽ Bác cũng nhớ nhiều về tiếng khóc thất thanh của em Sinh Xin tội nghiệp khi khát sữa mà Bác từng bồng bế xin sữa cho em ở kinh thành Huế.

Tuy Bác đã đi xa nhưng tình thương yêu của Bác dành cho muôn loài, cho Nhân loại, cho Tổ quốc, cho Nhân dân, cho Gia đình còn mãi trên thế gian này và trên đất nước Việt Nam yêu thương.

Bửu Sơn

⁹ Tài liệu tuyên truyền kỷ niệm 115 ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh – Ban Tuyên giáo tỉnh uỷ Khánh Hoà.

¹⁰ Tài liệu tuyên truyền kỷ niệm 115 ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh – Ban Tuyên giáo tỉnh uỷ Khánh Hoà.

¹¹ Tài liệu tuyên truyền kỷ niệm 115 ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh – Ban Tuyên giáo tỉnh uỷ Khánh Hoà.

¹² Chuyện Bức ảnh quý- trang 8, 9 – Người Việt Nam đẹp nhất – NXB Giáo dục, 1987.

¹³ Báo Lao Động năm 1969.